

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๔

วันที่ ๘ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายชุมพล จุลใส ที่ ๑	
	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ที่ ๒	
	นายอิสสระ สมชัย ที่ ๓	
	นายถาวร เสนเนียม ที่ ๔	
	นายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่ ๕	ผู้ถูกร้อง

คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) (๗) มาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔ มีพระบรมราชโองการประกาศว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ผู้ถูกร้องที่ ๔ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และผู้ถูกร้องที่ ๕ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ จึงพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๖) ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งไม่รับคำร้องเฉพาะกรณีความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ สิ้นสุดลงเฉพาะตัว และระหว่างการพิจารณาคดีปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ มีประกาศสภาผู้แทนราษฎรว่า ผู้ถูกร้องที่ ๕ มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔ และให้ผู้มีชื่อในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคพลังประชารัฐเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนผู้ถูกร้องที่ ๕ ศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องที่ ๕ ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ก็ตาม แต่กรณียังมีเหตุที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ...” มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔) ... (๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ...” และมาตรา ๙๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ... (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ ...”

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ ได้ความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๔ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๕ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ศาลอาญามีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๒๔๗/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ อ ๓๐๗/๒๕๖๔ ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๕๘ มาตรา ๓๖๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๓๖๒ และ มาตรา ๓๖๔ ประกอบมาตรา ๘๓ และมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๖ และ มาตรา ๑๕๒ วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๑ จำคุก ๙ ปี

๒๔ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๓ จำคุก ๗ ปี ๑๖ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๕ จำคุก ๖ ปี ๑๖ เดือน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๕๘ มาตรา ๓๖๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ประกอบมาตรา ๘๓ ลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๒ จำคุก ๗ ปี และลงโทษผู้ถูกร้องที่ ๔ จำคุก ๕ ปี ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลอาญามีคำสั่งให้ส่งศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาสั่ง และออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ทั้งสองตัวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในระหว่างอุทธรณ์ และวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ศาลอาญามีหมายปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในระหว่างอุทธรณ์ ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ซึ่งต่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญาและผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ยังถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย แต่คดีมีข้อต้องพิจารณาตามข้อโต้แย้งในคำชี้แจงของผู้ถูกร้องทั้งห้าต่อไปดังนี้

(๑) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๓ ถึงที่ ๕ ว่า มูลเหตุอันเป็นที่มาของการกระทำความผิดอาญาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ มาจากการชุมนุมเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยรับรองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุม ดังปรากฏในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญหลายคำสั่ง ประกอบกับเป็นการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิโดยชอบตามรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่า คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากเป็นกรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ คำสั่งดังกล่าวจึงมิใช่คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และแม้การชุมนุมเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ แต่หากการกระทำนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใด เป็นเรื่องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องไปดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับรองการกระทำซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นใดไว้ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าเป็นสิทธิโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๒) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ว่า คำสั่งศาลอาญาที่ส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่งคำร้องไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖

มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ โต้แย้งอีกว่าระเบียบราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๕ การที่ศาลอาญาออกหมาย จำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา และส่งตัวผู้ถูกร้องไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครในวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ไม่ใช่การคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) นั้น เห็นว่า การที่ศาลอาญาไม่ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในระหว่างอุทธรณ์ โดยสั่งในคำร้องว่าส่ง ศาลอุทธรณ์พิจารณาสั่ง เป็นการใช้ดุลพินิจสั่งคำร้องในคดีของศาลอาญา โดยเป็นการดำเนินกระบวนการ พิเคราะห์ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ (๔) ให้อำนาจไว้ เมื่อยังไม่มี คำสั่งศาลอุทธรณ์ให้ปล่อยผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ชั่วคราว ศาลอาญาจึงต้องออกหมายจำคุกระหว่าง อุทธรณ์ฎีกาตามผลของคำพิพากษานั้นและส่งตัวผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ซึ่งต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุก ไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครเพื่อรอฟังคำสั่งศาลอุทธรณ์ อันเป็นการพิจารณาคดีที่อยู่ในขอบเขต การใช้อำนาจของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ หากผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ซึ่งเป็นจำเลย ในคดีอาญานั้นเห็นว่าคำสั่งของศาลอาญาซึ่งเป็นศาลชั้นต้นมีคำสั่งเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไม่เป็นไป ตามกฎหมาย หรือระเบียบของศาลยุติธรรมก็สามารถขอให้ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นศาลยุติธรรมที่อยู่ในลำดับสูงกว่าพิจารณาทบทวนได้ แต่ไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ พิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งศาลอาญาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ได้ เพราะอาจมีผลเป็นการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปทบทวนดุลพินิจในการสั่งคำร้องขององค์คณะผู้พิพากษา ในศาลอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ (๔) ซึ่งเป็นอำนาจในการพิจารณา พิพากษาของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกคุมขังที่ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการถูกคุมขังโดยหมายของศาลตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๓) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๔ ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ที่บัญญัติให้การคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอันเป็นเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นการถูกคุมขังจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกคุมขังอยู่เพียงสองวัน ในระหว่างการพิจารณาคำร้องขออนุญาตปล่อยชั่วคราว ซึ่งเมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวสามารถปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปได้นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) บัญญัติเพียงถูกคุมขังโดยหมายของศาล มิได้กำหนดเงื่อนไขว่าต้องเป็นการคุมขังจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่นนี้ การต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลแม้ถูกคุมขังเพียงหนึ่งวันก็มีผลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) แล้ว ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๔) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ บัญญัติให้ ความคุ้มกันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างสมัยประชุม การที่ศาลอาญานัดอ่านคำพิพากษาของ ศาลอาญาและออกหมายขังผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ไว้ระหว่างรอคำสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของ ศาลอุทธรณ์เป็นช่วงเวลาที่ยังอยู่ในระหว่างสมัยประชุม ทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม พิจารณาร่างกฎหมายอันเป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมาประชุมสภานั้น เห็นว่า ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภาเป็นสถานะพิเศษที่รัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้น เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถ มาประชุมและปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างสมัยประชุมได้ตามปกติ โดยไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัว ไปทำการสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญา หรือการพิจารณาคดีอาญาซึ่งต้องไม่มีลักษณะขัดขวาง ต่อการที่สมาชิกรัฐสภาผู้นั้นจะมาประชุมสภา รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติ ในกรณีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคดีอาญา ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีในระหว่างสมัยประชุมได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตสภาก่อน เพียงแต่การพิจารณาคดีของศาลต้องไม่ขัดขวางต่อการที่สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรจะมาประชุมสภา แม้ข้อเท็จจริงได้ความว่า การอ่านคำพิพากษาของศาลอาญาใน วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ การคุมขังตามหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีการะหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จะอยู่ในระหว่างสมัยประชุมก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๘) ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ บัญญัติให้ “การพิจารณา” หมายความว่า กระบวนพิจารณาทั้งหมดในศาลใดศาลหนึ่ง ก่อนศาลนั้นชี้ขาดตัดสินหรือจำหน่ายคดี โดยคำพิพากษาหรือคำสั่ง อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๒ วรรคสอง มีใจความให้ศาลอ่านคำพิพากษาในวันเสร็จการพิจารณาหรือภายในเวลาสามวันนับแต่เสร็จคดี ดังนั้น การอ่านคำพิพากษาและการคุมขังตามหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ย่อมเป็นการดำเนินการหลังคดี เสร็จการพิจารณา ไม่ใช่กระบวนพิจารณาก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดีหรือจำหน่ายคดีโดยคำพิพากษาหรือ คำสั่ง ย่อมไม่อยู่ในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังโดยหมายของศาล แม้จะเป็นหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา แต่เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีได้ บัญญัติว่าต้องเป็นกรณี คำพิพากษาถึงที่สุดแต่อย่างไร แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ มุ่งคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา แต่ในกรณีที่การพิจารณาคดี ของศาลเสร็จสิ้นจนมาถึงขั้นตอนการอ่านคำพิพากษาย่อมไม่อาจอ้างความคุ้มกันของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรได้ ศาลอาญาจึงสามารถอ่านคำพิพากษาโดยไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคสี่ ยิ่งไปกว่านั้นในวันนัดอ่านคำพิพากษาของศาลอาญาหากผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ประสงค์จะเข้า

ร่วมประชุมสภาในวันนั้นอย่างแท้จริงยอมยื่นคำร้องอ้างเหตุจำเป็นอันสมควรเพื่อขอเลื่อนวันนัดอ่านคำพิพากษาในวันนั้นออกไปก่อน แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ หาได้กระทำการเช่นนั้นไม่ อีกทั้งปัญหาว่าการอ่านคำพิพากษาของศาลอาญาในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เป็นการขัดขวางต่อการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จะมาประชุมสภาหรือไม่ เป็นคนละเรื่องกับการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ มีลักษณะต้องห้ามอันเป็นเหตุให้ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ หรือไม่ และการอ่านคำพิพากษาของศาลอาญาจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นคนละขั้นตอนกับการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกขังอยู่โดยหมายของศาล จึงไม่มีเหตุให้การคุ้มครองผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่ประการใด ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๕) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) และ (๖) บัญญัติเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อควบคุมคุณสมบัติของบุคคลก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งในวันนั้นผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๔) และ (๖) นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ กำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๙๘ กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรัฐธรรมนูญกำหนดเหตุบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ มาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ (๖) ด้วย ฉะนั้น หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๔) และ (๖) ในระหว่างการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสิ้นสุดลงระหว่างการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๑ (๖) หากใช้เป็นเพียงลักษณะต้องห้ามขณะที่ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นดังข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ไม่ ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๖) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ว่า คำพิพากษาของศาลอาญาที่มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) ต้องเป็นกรณีคดีถึงที่สุด แต่คดีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ยังอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ จึงไม่สิ้นสุดลงนั้น เห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลง เมื่อเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะต้องห้ามการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลมีการแก้ไขเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาโดยเพิ่มความว่า “ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า

คำพิพากษาของศาลย่อมมีผลใช้บังคับได้จนกว่าศาลสูงจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ใดแล้ว ผู้นั้นย่อมมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยพลันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) และเข้าลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ (๔) การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้นำลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวมาเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) โดยไม่ต้องรอให้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุด เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากเหตุหมิ่นหมองในการที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติและศักดิ์ศรีของสภาผู้แทนราษฎร การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำความผิดจนศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันต้องด้วยลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๖ (๒) แล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นย่อมไม่อาจอยู่ในฐานะที่จะไว้วางใจในความสุจริตได้ และไม่สมควรให้เข้ามามีอำนาจในทางการเมืองอื่นอีกด้วย เมื่อข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นกรณีตามมาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) ซึ่งใช้คำว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” อันมีความชัดเจนไม่อาจตีความเป็นอย่างอื่น จึงย่อมหมายความว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยไม่ต้องให้คดีถึงที่สุดก่อน ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

(๗) ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๔ ว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรณีต้องคำพิพากษาให้จำคุกเนื่องจากมีลักษณะต้องห้ามกรณีต้องคำพิพากษาให้จำคุก มีบัญญัติไว้โดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ว่า ต้องเป็นกรณีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก จึงมีใช้กรณีตามมาตรา ๙๘ (๖) เมื่อคดีที่ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกยังอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ คดีจึงยังไม่ถึงที่สุด สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงยังไม่สิ้นสุดลงนั้น เห็นว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ใช้ถ้อยคำการต้องคำพิพากษาและการจำคุกแตกต่างกันเป็นหลายลักษณะ เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๙) ใช้คำว่า “... เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” หรือรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) ใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ ...” แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดได้ด้วยเหตุ

หลายประการตามข้อเท็จจริงของผลแห่งคำพิพากษาที่แตกต่างกัน เมื่อคดีนี้ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ซึ่งมาตราดังกล่าวใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” อันมีความหมายว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้อง คำพิพากษาให้จำคุกเท่านั้นโดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน กรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงตกอยู่ ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๖) ไม่ใช่กรณีต้องรอให้คดีถึงที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) แต่อย่างใด ข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น

ฉะนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ทุกข้อฟังไม่ขึ้น เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย จึงเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดสมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และ ที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิก ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุด ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย เช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

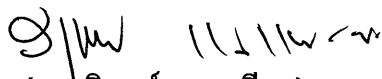
เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๔ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งสิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง และต้องดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสิ้นสุดลงทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คือ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

สำหรับกรณีสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๕ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสิ้นสุดลงนั้น ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ซึ่งให้ถือว่าวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ แต่ได้มีประกาศสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้ผู้มีชื่อในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคพลังประชารัฐเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนผู้ถูกร้องที่ ๕ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ในวันดังกล่าวแล้ว จึงทำให้ในวันที่ ๘

ธันวาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นวันที่ ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังไม่มีตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๕ วางลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ อีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) โดยสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณี ฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ วางลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ